

Első évfolyam.

26. szám.

1877. september 28.

DEBRECENI Heti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Kiadó és főmunkatárs :

GRÓF CSAKY ALFONZ.

Szerkesztő :

DENGI JÁNOS.

Rendes munkatársak :

Abafi Lajos, Aigner Ferencz, Aradi József, Bátorfi Lajos, Benedek Sándor, Boruth Elemér, Böhm Adolf, Buday Imre, Csalomjai, Csengey Gusztáv, Darmay Viktor, Dolinay Gyula, Ember György, Ember Károly, Erdélyi Gyula, Erdélyi Mikes Róza, Erődi Dániel, Földváry István, Gáspár Imre, Hajgató Sándor, Hamar László, Hoffmann Mór, E. Illés László, Illyés Bálint, Kárpáti Károly, Kerekes Sámuel, Komjáti Jenő, Koroda Pál, E. Kovács Gyula, Lukács Ödön, Majthényi Flóra, Márki Sándor, Mende Bódog, Moller Ede, Pataki Árpád, Reviczky Gyula, Roboz István, Rudnyánszky Gyula, V. Sárffy Ignác, Sipos Soma, Sólyom Jenő, Szabó Endre, Dr. Szabó Dávid, Dr. Szemák István, ifj. Szinnyey József, Dr. Tomcsányi Imre, Vajda Viktor, Vass Jenő, gróf Vay Sarolta, Váry Gellért, Viski K. Bálint.

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ár :

Fél évre . . . . . 3 frt.

Negyed évre . . . . . 1 frt. 50 kr.

Előfizetések, reclamatiók, vidéki levelezések, talányok, a talányok megfejtése, tréfák és adomák s a vegyesek rovataiba szánt közlemények a kiadóhoz varga-utcza 2256. sz. a., a lap tartalmát illető kéziratok pedig a szerkesztőhöz Debreczenbe küldendők.

DEBRECZEN.

NYOMATOTT KUTASI IMRÉNÉL.

1877.

Tisztelt előfizetőinkhez!

Miután lapunk életében e hónap végével a második negyedév is lejár s így kiadási költségeinket mi is fedezni tartozunk: bizalommal kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy hátrálékaikat minél előbb — e hó 30-áig okvetetlen — beküldeni sziveskedjenek s idejében adják tudunkra, hogy szándékoznak-e lapunkat továbbra is megtartani vagy nem? mivel az új évnegyed első számát csak is azoknak küldjük meg, kik azt határozottan megrendelték.

Volt alkalma a t. közönségnek meggyőződni arról, hogy mi mindent elkövettünk, miszerint oly szépirodalmi lapot adjunk a vidéken, mely kül- és belalak tekintetében mindeniket felülmulja s mint ilyen, páratlanul és egyedül álljon. Célunk magasztos és önzetlen volt s hogy azt mennyire igyekeztünk elérni, mutatja azon eredmény. miszerint a „Déliab“ rövid élete alatt is már az összes hazai sajtó teljes elismerését kivívta. Rajtunk nem mulik, hogy ez elismerésre továbbra is érdemesek maradjunk, csak a t. közönség is értse meg igyekezetünket s ne vonja meg tőlünk nemes pártfogását.

Előfizetési ár ez utolsó évnegyedre . . . . . 1 frt 50 kr.

Az előfizetések legcélszerűbben postautalvánnyal a „Déliab“ kiadó hivatalába Debreczenbe (Vargautcza 2256 sz. a.) küldendők.

Teljesszámú példányokkal folyvást szolgálhatunk.

Hirdetések iránt tudakozódni lehet a kiadónál.

Debreczen, szeptember 7-én 1877.

Teljes tisztelettel

Gróf Csáky Alfonz,

kiadó és főmunkatárs.

SAKKTALÁNY.

Kunczl Klemmitől.

Megfejtendő a lógrás szerint.

Üd	mert	met	dön	s	az	dog	vesz
Egy	el	vöt	é	talak	ni,	nyet	dé
ölt	kot	lát	me	föl	bol	el	ta
vez	a	le	S	Egy	lan	a	meny
át	got	szi	lát	rel	a	percz	ve
kint	ni	gyö	tet	vem	ta	sá	percz
lá	s	dod	sze	talak	E	él	mio
Tu	kéjt	Vi	nyört	mi?	is	Egy	got

SZÁMREJTVÉNY

7. 6. 5. 2. Szomoru biz az már három száz év óta,
S még szomorubbá tette azt az a quóta.

1. 4. 3. Oldal az mely érez,—s jót akar a honnak.

8. 9. 10. Hirdetlje ez a szép tavasznak.

5. 6. 10. Nagy költőnk Petőfi ezt is megéneklé,

12. 11. 10. 9. Huszonkét éve már, hogy hazánk üdvözl!

8. 9. 3. Egyik főkellék az öt érzékvilágban,
3. 2. 5. De ez sem hibázhat soha sem a fontban.
5. 9. 10. Hazafi! — katona — nagyra vitte sorsa.
12. 2. 5. 6. 3. 4. Ott terem, hol amaz jutott magas polczra.
1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Orvosol a vize, — kies a vidéke,
8. 9. 10. 11. 12. Magásba 'biz ennek nincs nevezetessége.
1—12. Tedd össze a kettőt, nem csak nevezetes,
De gyógyhatásáról, élveziről hires,
S még sok tudós és bölcs bajából ott üdül,
A szerelmes gerls itt hálóba kerül.

Megfejtési határidő október 19.

A „Déliab“ 24-dik számában közlött sakktalány értelme a következő:

Hajnalodik, harmatozik,
Barna kis lány álmodozik.
Hej de édes alma lehet,
Piczi piros ajka nevet!

Mit ér nekem ez az élet,
Ha én nem élhetek veled?
Kibujdosom a világból,
Ugy siratlak messze távol.

A számrejtvényét pedig „Magyar királyi posta hivatal“ helyes megfejtését következő tisztelt előfizetőink küldték be.

Buday Vilma, Babos Szidonia, Kunczl Klemmi, Lumon Pálné, Fráter Gyuláné, Klein Nina, Erdésy József, Péterdi András, Jöbb Ferencz, Kálnoki Matild, Szöllősy Szerafin, Kövesdi Mariska, Ferenczy Nándor, Püspöki Jolán, Urbán Mihály, Viski K. Bálintné, Palády Mariska és Margulet Jozefa.

ELIBÁB.

Meti lap a szépirodalom és művészet köréből.

Tartalom:

1. Washington népéhez. (költ.) Dengi Jánostól. 2. Szilveszter apó hagyatéka (beszély) Hamar Lászlótól. 3. Elbeszélő költszetünk a XVI. századig. Moller Edéltől. 4. Hüs szello két... (költ.) Inczedy Lászlótól. 5. Helynév magyarázatok. Résző Ensel Sándortól. 6. Apróságok. S-ly J-től. 7. Giardinettó. B. A.-tól. — 8. Irodalom. 9. Tárca: Könyv és mosoly. (költ.) Rudnyánszky Gyulától. Beethoven „Cis-moll sonatá”-ja H. S.-tól.

Washington népéhez.

Szabad hazának büszke, harci népe,
Hozzád röpittem gyöngé szózatomb;
Hozzád megyek mint oltárkép elébe,
Tudom, hogy ott magam kisírhatom.
A honfűt nem értik most minálunk,
Kibalt szívünkben honszeretünk,
A szent közügyből játékot csinálunk
S igazra, hűre gúnnyal nevetünk . . .

Oh hogyan gyulnák tiszteletre érted,
Ki mindenért úgy lelkesülsz, mi nagy;
Ki bánatom, búm részvevőn megérted,
E törpe földön egyedül te vagy!
A mi szívünkben az a láng kiégett,
Mely sikra hívott egykoron veled,
Mi csak csodáltunk s nem követtünk téged . . .
S miért? . . . Okát önbűnünkben leled.

Elöl menél mint lángoló tűzoszlop
A népszabadság istene gyanánt,
Léptid előtt a lomha kőd eloszlott . . .
És mi követni oly gyávák valánk!
Te bémenél a boldog Kánaánba
S mi kinmaradtunk egyedül magunk,
Tűrtük, mint fognak bé járomba, hámba
S azóta balgán abba ballagunk.

Mást táplálunk és mégis tőle kérünk
S tédet e nép mégis ott hajtogat . . .
S nincs senki köztünk, nincsen egy vezérünk,
Ki szertetőre hát e lánczokat!

Kazdunk megadva, gyáván, öntefedten,
Nem törődünk már, bármi lesz velünk,
Nem lelkesülünk már se szó, se tette,
Kijátszást, ármányt, mindent elnyelünk! . . .

Ugy sir a lelkem, hogyha szertenézek
E megbénított, árva nemzetem!
Itt éltek hát azok a hős vitézek?
Az volna az én hirhedt nemzetem?
Ne sirj, te lélek! Fojtsd magadba vissza
A mindhiába omló könyvet,
Nedves szemem még bírja, még beiszsza
S ez vigaszul legyen elég neked . . .

Hiába ott a könyv, ahol sirásunk
Nem érti senki s elvesz nyomtalan;
A bércz ölében már hiába ásunk,
Ha szertedulva és kifosztva van . . .
Pedig nekünk is volt még hősi multunk,
De rég befődte az idő moha;
Voltunk csillag mi is, de rég lehulltunk
S mikor jövünk? Hogy mikor? . . . Soha!

Ne sirj fölöttünk, hagyd e gyáva népet,
Mely jövőjéről ugys rég letett;
Ki önként az örvény szélére lépett,
Nem érdemli a részvétkönyveket.
Majd, hogyha egyszer — és nem is sokára —
A végenyészet ránk elérkezett:
Sóhajts föl akkor egyszer s utoljára,
Hogy volt egy nép, ki volt s nem létezett! . . .

Dengi János.

SZILVESZTER APÓ HAGYATÉKA.

— Beszélyke. —

Irta Hamar László.

(Folytatás.)

Kimerülve, elkeseredetten rogyott le egy karszékbe, amely történetesen éppen azon íróasztal elibe volt helyezve, hol az öreg urat halva találta a most már „valóban megszmorodott” unokaöcs.

— Hová tehetted a vén holló? — tört ki több ízben gyötrelmes tünődései közben.

— Kár! kár! kár! — hangzott fel egyszerre egy gunyolódó szózat, mely gyujtó villámként járta át Andor agyát, hogy az is oly vulkánvá váljék mint izzó szive.

Körülnézett a szobában, hogy vajjon ki az a vakmerő, aki utána leselkedik?

Egy lelket sem látott, de azért ismét felhangzott: „kár! kár! kár!“ . . .

— Az ördög űzi itt játékát vagy nagybátyám szelleme tréfálgodik velem? — szólt boszankodva a láthatatlan vendég káröröme felett!

Harmadszor is felhangzott a szózat: „kár! kár! kár!“

Andor erre már felugrott helyéről s némi babonás félelemmel vizsgálta át a szoba zegét-zugát. Nagysokára fel is fedezte a rejtélyes szoszólót; egy fekete holló volt az, mely az üveges pohárszék tetején ülve, hideg nyugalommal nézte a felizgatott ifjút, mintha mondta volna neki: „te ugyan megjártad, — arany hegyekről álmodoztál s ime koldussá tett irigy nagybátyád, aki bizonyára úgy gondolkozott, hogy ha ő nem örülhet már kincsének, te se vehesd annak hasznát!“ . . .

— Ni ni! a Szilveszter apó hollója! — szólt Andor lehiggadva; de mégis hogy ez az ártatlan madár se legyen tanuja csalódása feletti bánatának: kiüzte

a szobából, aztán ismét letelepedett elhagyott helyére.

Amint ott ült, egyszer csak egy papirlap vonja magára kósza figyelmét; egy papirlap, mely az íróasztalon ott feküdt éppen előtte; egy papirlap, mely egészen tele volt írva. Az a teleirt papirlap pedig magábanvéve még nem lett volna képes saját részére megnyerni Andor urfi becses figyelmét, hanem csakis azáltal részesülhetett kellő méltatásban, hogy Szilveszter apó örökösének tulajdon urí neve nyitotta meg a rajta keresztülhuzódó betűbarázdák sorait.

Andort mintha vi lanyfolyam érintette volna: összeborzadt.

— Hiszen ez itt nagybátyám kézírása! — kiáltá elragadtatva, ebből alkalmasint megtudhatom, hová van elrejtve a kincs?! . . .

Lázasan kapta fel az iratot s nagy figyelemmel olvasni kezdé:

„Andor!“ — szólt az irás — „midőn árva-képen védszárnyaim alá vettelek, felfogadtam, hogy embert faragok belőled. Fájdalom, nem érhettem el célomat; nem pedig azért, mert én téged nagyon szerettelek és te mindvégig hideg maradtál hozzám. Jól tudom én azt, hogy a szívek érzelmeit emberi hatalom nem kormányozhatja s azt is tudom, hogy az olaj és víz nem férhetnek össze. Éppen

TÁRCZA

Köny és mosoly.

Az érzésnek, mely boldogít,
Nem adhatok nevet;
Egy perc alatt bejárja lelkem
A földet és eget.
S mi a világon tiszta, szép
S mi üdvöt rejt a menny:
Mindezt csodás összhangban én
Szívemben érzem.

Szemem sir, de vidám mosoly
Vonul át ajkamon;
Majd játszi kedv emel magasba,
Majd bánat súlya nyom.
Ami szívemben bánat: e
Mosolyban elvegyül
És ami megnyugvás, gyönyör,
Az mind e könybe gyül.

Rudnyánszky Gyula.

BEETHOVEN „CIS-MOL SONATÁ“ — JA.

A zenei öszhangzat nagy mestere, Beethoven, mindaddig, míg Bécsbe lőn meghíva mint kinevezett udvari orgonista, szülő városában Bonnban sanyaruan, nagyon szegény körülmények között élt. Részeit az e miatti szégyenkedés, részint a magabazárt természeténél fogva korán kifejlődött misantropikus gondolkodásmód voltak aztán indokai annak, hogy sétáit rendszeresen este tevő: nappal ritkán járt ki, hanem mindig zongorája mellett ült, játszott vagy műveket írt, mely kedves foglalkozásában a szegénységgel s nyomorral vivott gyakori küzdelmei sem tudták megzavarni.

Egy jó barátja, szinte zeneértő s Beethoven nagy tisztelője, szokta volt őt esti sétáin követni.

Egy ily alkalommal, egy téli estén, midőn a telt hold ezüst sugarai ragyogón csillogtak a havas háztetők ormain, csendes volt minden s legtlebb az óra ütése vagy egy koci távolból hallatszó zörgése szakította meg pár pillanatra az utcák némaságát: egy földszinti szegényes kinézésű házikó ablakaiból, — közel a koblenzi kapuhoz — egyszer csak gyönyörű zenehangok ütök meg füleiket, melyek Beethoven

azért nem is vettem rossz néven idegenkedésedet soha. Hanem az már örökké bántott, hogy nekem olyan gyámfiám van, akit az egész város világ rosszának tart, aki nem tudja vagy talán nem is akarja tudni, hogy a mai nap után még „holnap” is következik; tehát hogy élünk majd még!! Szórtad a pénzt, mint a magvető, de nem olyan helyen, hol becsületes munka mellett izzad a föld fia; szórtad ott, hol pénzeddel csak bünt vásárolhatsz.“

„Én elég gyenge voltam erszényedet, mely méltó párja a Danaidák hordójának — töltögetni; gyenge voltam, mert szerettelek s itt van az a veszedelmes mag, melyből rossz szellemed kelt ki. Ezt a hydrát, ezt a veszedelmes kísértetet, mely sorsodat uralni kezdé, sohasem volt erőm megfojtani. Önmagamot vádoltam tehát, ha vétkeid száma szaporodott, mert hiszen bennem rejlik az ok — nálad csak az okozat jelentkezik.“

„Sokszor felmerült lelkemben a gondolat, hogy ha talán már nem leszek: sorsod megváltozik, mert magadra levén hagyatva, megtanulsz gondolkozni; más oldalról azonban eszembe jutott, hogy az öröklendő pénz sokkal mélyebb örvénybe sodorna, mint amelynek jelenleg szélén jársz; mert hiszen a kincs áldás ugyan annak kezében, aki a jövőnek él, de annak átok, ki csak a jelent imádja.“

„Mikor térsz le tehát arról a veszedelmes utról?

figyelmét rögtön lekötötték, annyivalinkább, mert a zongora rosasága daczára, tisztán, elragadó hév- és mély felfogással játszott darabban saját szerzeményét, az F-dur sonátát ismerte fel.

Amint azon ablak közelébe huzódva feszült figyelemmel hallgatták a lelkes játékot, hirtelen megszakadt az s fuldokló sirás követé, egy leánynak hangos zekogások közt kiejtett szavai:

— Nem bírom tovább, kedves fivérem, nem bírok tovább játszani! A zene oly szép, oly mélyen hat szívembe s aztán a fájdalmas érzés, melyet benne felkölt, oly rosszul esik!

Beethoven e szavak hallására barátja kezét, melyet a feszült hallgatás alatt a magáéban tartott, lázasan megszorította: „Látnom kell — ugymond — e geniust“ s belépett azon házba, abba a szobába, melyből a varázsló zongorahangok jövének.

A hely, hová benyitottak, egy nagyon szegényes rendezésű szobácska, vagyis inkább csizmadia műhely volt, alig világítva meg egészen a pislogó mécses lángjától. Egy fiatal ember — czipész mester lehetett — ült dolgozó asztala előtt, arrább egy fiatal leány fejét szomorúan kezére hajtva állott zongorája mellett.

ez a kérdés nyugtalanít már régóta. Azt hiszem, elvégre nyomára jöttem megfejtésének; felelet: akkor, ha én kincsemmel együtt elpusztulok “

Mert ha nem lesz neked kire és mire támaszkodnod: tudatára jössz majd annak, hogy munka nélkül nem lehet ám megélni; tehát csak a szükség lehet az a szigorú oktató, aki elvezet egykor téged is a bűn ösvényéről az erény útjára.“

„Életem határa nem tudom meddig tart, azzal isten rendelkezik, pénzzel azonban én rendelkezem, ahoz jogom van, mert én kerestem. Rendelkezem pedig akképen, hogy eltüntettem a föld színéről és senki sem fogja megtalálni Szilveszter apó aranyait. Ne hidd, édes gyámfiám, hogy a boszu vezérel e cselekedetemben! oh nem! sőt merő jóindulattal juttatlak koldusbotra, hogy a porból küzd fel magad a fényes polczra, ne pedig a fényes polczról essél a porba. Mert meg vagyok győződve, hogy téged a gazdagság szegénynyé tenne, míg ellenben azt reményelem, hogy a nélkülözés egykor urrá teend. Én is krajczárral kezdtem gazdálkodni. Okulj példámon.“

„Andor fiam, ki e sorokat bizonyára némi háborgások közt olvasod, kérlek, ne itéld el a téged szerető nagybátyát, hiszen ő e tetteivel a te javadon működött s amit te most bennem sötét szükkeblü-

— Bocsánat — szól a belépő Beethoven a mesteremberhez — zenét hallottam innen kihangzani s minthogy magam is zenész vagyok . . .

Itt megakadtak szavai; de folytatá aztán:

— Engedjék meg, hogy a zongorán valamit eljátszszam!

Belépésének ily furcsa indokolása s a különös kérés, melyet Beethoven a fiatal mesteremberhez intézett, önkéntelenül gúnyos mosolyra készíteték azt; szemei kissé bizalmatlanul tekintettek az idegenre s viszonzá:

— Ön nekünk játszani óhajt valamit? Oh de hisz a mi zongoránk nagyon rossz s aztán hangjegyeink sincsenek!

— Hogyan? Nincsenek hangjegyeik? — kiált fel lelkes elragadtatással Beethoven — s mégis tudott ön játszani kisasszony? — Elhallgatott hirtelen, mert észrevette, hogy a leány vak.

— Nem bírtam elképzelni, — igazítá ki magát — hogy ama sonátát fejből tudta volna eljátszani.

— Sokszor hallottam e darabot Bingenben egy urnőtől, kinél egyideig tartózkodtam; — szólt a fiatal

ségnek nevezesz, meglásd, idővel szeretetemnek al-
dott fénye lesz az elötted . . .“

(Vége köv.)

ELBESZÉLŐ KÖLTÉSZETÜNK A XVI. SZÁZADIG.

— Moller Edétől. —

(Vége.)

Biztonsággal ugyan nem foghatni rá, hogy eredeti mű, mivel azonban létező vagy lappangó eredetijére még nem akadtak s tárgya kidolgozása olyan, mely megérdemli a teljesebb ismertetést, azért foglalkozunk vele behatóbban. Tartalma a következő: Costus alexandriai királynak nem születik leánya, minek okát tudni akarván, összehívja bölcseit s tanácsot kér tőlük, hogy mitévő legyen, hogy állítson egy bálványt, melynek imadására az egész tartomány népét összegyűjtse. A király megteszi, de nincs foganatja. Ekkor arról értesül, hogy Görögországban egy Amphorabius nevű híres bölcs tartózkodik, ki megérti az ég forgását s a jövődöbe lát. A király magához rendeli. Az szintén tanácsolja egy arany bálványnak öntését. A király megadja a parancsot. Az ötvös azonban akarata ellenére keresztalakut önt. A nép csodálkozik e bálványon, de a király Amphorabius tanácsára ezt beviszi a templomba, mire az abban elhelyezett bálványok összeomlanak. E csodára a királyné teherbe esik s 9 hónap múlva megszületik gyermeke, melyet pogány módon megkeresztelnek s Katerinának elneveznek. A király Katerinát a leghiresebb bölcsedtől taníttatja és nevelteti; de nemsokára megbetegszik s érzi halálának közeledtét. Magához hívja Katerinát s inti ama csodás hatású istennek az imadására s egyszersmind meghagyja neki, hogy csak magához hasonló bölcseségű, szépségű s gazdagsághoz menjen férjhez. A király meg-

leány, — dallama jól a fülemben maradt, mert a zenét igen szeretem.

— Engedjék meg, hogy játszszam valamit — mondá erre Beethoven s minden további szó és beszéd nélkül le is ül a nyitva álló zongora elé.

Az akkordok mélabus hangokban rezgettek, lassan-lassan egy sonata jellegét öltve fel. A silány hangszer műértő ujjai alatt a legtisztább öszhangzatok báját zengette. Most merészebb fogásokban tör ki fantáziája s a legszenvedélyesebb fortissimókban zognak a hangok, mint vihar zugása; majd mintha elválna a fergeteg s kiderülne az ég, sírón s kesergőn olvad át a leghalkabb piánókban.

Elragadtatva a művészi játék varázshatásától ültek a fiatal ember és a leány. A fiatal ember elcsodálkozással bámul az idegenre; nővére gyönyörített elandalodásba merült.

Ezalatt a különben is gyér világosságot nyújtó mécses kialudt. Beethoven azonban nem zavarta ki játékából. Teremtő erejének isteni érzületétől teljesen áthatva, mintha e porvilágból kivenkedett, mintha reá minden külső dolog elenyészett volna, ült a művész s folytatta játékát.

hal s rövid időre követi őt neje is. Katerina maga kormányozza országát.

Egy alkalommal „isten szerzésre“ országának vég-határára indul s utközben kíséretével együtt eltéved. Ekkor amaz istenéhez imádkozik, ki a körülete uralgó sötétséget szétoszlatja. Katerina folytatja útját s egy remetének lakára bukkan, melynek külsejéről megismeri, hogy lakója vele egy istent tisztel. Betér hozzá. A remete csodálkozással fogadja s kérdésére, hogy mi oka annak, hogy így egymagában jár s mért nem keres férjet? azt válaszolja Katerina, hogy nem talál magához illő férfit. A remete azután oly királynak a fiáról beszél, ki az egész világot megváltotta s ki bölcseségre elérhetetlen. Katerina meg akarja ismerni. A remete képet ad át neki, mely Jézust és Máriát ábrázolja s azt mondja, hogy ha éjjel álmából fölserken, boruljon e kép elé, imádj s majd akkor meg fog neki jelenni. Első éjjel nem volt sikere imájának; második éjjel, miután a remetétől megkereszteltette volt magát, meg jelent álmában Mária oldalán Jézus, ki őt jegyesének fogadta. Katerina megkezesztelkedvén, terjesztette hitét országában is.

Idő folytán Maxentius, arómai, érkezett Alexandriába, ki bálványt emeltetett e városban s a népet kényszerítette annak imadására. Midőn azt Katerina megtudta a helyszínére ment s Maxentiust az egy isten hitére figyelmeztette. Maxentius Katerina bölcs beszédére csak tömlöczcel tudott felelni s az országában levő bölcsket összehívatta Katerina állításainak megczfolására. A bölcsök erre képtelenek voltak s Katerina bölcsességén elámulva maguk is a keresztény hitre térnek. Maxentius tűzbe veteti őket, de a tűz nem fog rajtuk. E csodára megtér Maxentius neje is, kít szörnyen megkínztatva kivégeztet. Katerina pedig többszörös eredménytelen kínzás után végre, miután lelkét istennek ajánlja, — mire az égből szózat hallatszik, a bakó keze alatt vérzik el s testét az angyalok a sinai hegyre viszik.

Ez meséje a vallásos költeménynek. Szapora gyorsan egymásra következő eseményei, nyelvezetének könnyed folyama, az egyes szereplők eléggé megvilágított

A czipész lassan az ablakhoz közeledik, egyik felét kinyitja úgy, hogy a telt hold teljes bőségében árasztá halvány fényt a kis műhelybe.

A hold halvány sugarai a zongora billentyűire esvén, kizavarták a művészt magasan szárnyaló ábrándjai szférájából; hirtelen abbahagyta játékát, fejét lecsüggeszté s mélyen elgondolkozott.

Több perczig néma csend volt a szobában.

Végre a fiatal mesterember a művészhez lép s némi félénkséggel a tiszteletteljes érzésnek, kalk hangon kérdezte:

— Kicsoda ön? ha szabad kérdezmem.

Beethoven fölegyenesíté fejét, szórakozottan nézett a kérdezőre s aztán mosolyogva kezdte rá általános ismert F-dur sonátáját. „Hallja ön?“ — mondá aztán válaszul.

A leány a meglepetés behatásától felsikoltott örömkönyezve rebegé:

— Ön Beethoven? az a híres Beethoven?! Óh Istenem! . . . játszszék még — legyen oly jó — valamit!

A művész meghatva nézett a szegény vak leány esdő arcvonásaira s aztán egy futó tekintet vetve a gyönyörűen megvilágított égboltozatra, ismét mozgásba

alakja, egyszerű, tiszta beszéde, egy-két személynek nem éppen halvány jelleme, jó hatással vannak az olvasóra. Alakja tökéletlen; némely sorai trocheusi, némelyek jambusi lejtésűek.

E költemény szerkezete, még nem hordja magán a művészi ihlettségnek, a költői phantáziának, az érdekelítő hatásnak a nyomát. Egyszerűsége, simasága s a cselekvénynek tárgyához mérten lassan, de folytonos haladása kizárja mindazt, a mi gátlólag folyhatna be rá. Szereplői a vallás hatalma s a csoda ereje alatt állva, csak ennek körében mozoghatnak, ennek sugalmazása szerint tehetnek; hatása edzi a hívőket a kitartásban s daczos csodálatba ejti a pogányokat, sőt ezek nagy részében megingatja a saját hitők iránti bizalmat s a maga részére hódítja. Az egész költeményen a keresztény hit mesés, csodás világa dereng át: a vallástól áthatott egyének érintkeznek egy érzékfőlötti lénynek független befolyásával s az ő óltalma, intézése mellett viszik véghez ama tetteket, a melyeket az áhitat s a vonzó erő környékez.

Katerina eltelve a hitnek bölcseséget, nyugalmat s erélyt kölcsönző tulajdonságával, még a legbőszebb ellenfélnek haragját se rettegi. Bátorságát abból meríti, állításait annak igazságával bizonyítja; szenvedéseit, fájdalmát az enyhíti, s a martyr koszoruját az tüzi homlokára.

Hivatása már a születését megelőző isteni jelekben van feltüntetve s e jelek pogány atyjára sem közönyösök, ő ugyan föl nem fogja azok jelentőségét, de hallgaton is csudálni látszik azon megfoghatatlan erőt, mely őt gyermekkel ajándékozá; s Katerinát ez erő, e mindenható isten imáadására serkenti.

A bölcsék pöffeszkedő, tudományukban elbizakodott, önbitt viselete, Katerina hitének magasztos, embereszét meghaladó hatalma előtt megalázkodóvá válik.

Maxentius az egyedüli, kinek pogány szíve nem akarja magát e hit büvös fensőbbiségének alá vetni, — azt elismerni. Érzéki hajlamát megvakítják s csak Katerina szépségére vágyódnak. Szenvedélye kiméletet,

hozta a hangszer billentyűit. Gyászdalként mély komolysággal bűgött eleinte a dallam; majd frappans színezetű futamok surrantak keresztül a billentyűkön, hasonlóan a boszorkányok és dzsinek lidércies tánczához, kik a sötét rengeteg tündértava felett az éjjeli órákban ugrádoznak. Végül a hev és szenvedély tetőpontjára érve a költői gondolat, teljes erejében zugott és hangzott a melódia. Lázás izgatottságtól szorul a kebel a hangok e zajgó hullámtengerén s most mint villámcsapás egy pár váratlan dissonantikus akkord — s a darab befejezve lön; Beethoven felugrik, veszi kalapját s kirohanni készül.

S el fog majd egyszer isnét jönni? — kérdező mély áthatottságtól fátyolozott hangon a leány.

— Igen, igen — kiáltott vissza Beethoven az ajtóból — majd eljövök megint — s ezzel gyors léptekkel sietett haza szegényes otthonjába, hogy e „holdvilág fény mellett“ költött sonátáját hangjegyekbe rögtön letegye. Reggel volt, mikorára új műve, a „Cis-mol sonata“ leírva lett.

H. S.

fényt, gyönyörteljes életet ígér Katerinának, ha szerelmét megosztja vele, de ez hajthatatlan marad.

E jellemelek nincsenek szindúsan festve s nem is domboródnak ki, mint egész egyéni alakok; az írónak törekvése nem irányult a költői szépség kikerekítésére, az ő célja az volt, hogy a költői szépség kikerekítésére, a keresztyén vallás fenségét, csodás hatalmát és erejét Katerina martýrságában rajzolja, dicsőítse. A pogány Maxentius csak azért áll szemben Katerinával, hogy a hívő az erény és bűn, az igazi vallássosság és pogányság, a földi és mennyei lélek közt az ellentétet és különbséget észre vegye s vallássá megszilárduljon.

Van a műnek egy következetlensége is. Katerina második álomlátása után, midőn Jézus őt jegyesének választja, rögtön minden áthidalás vagy csekély jelzés nélkül is a remete előtt jelenik meg s a Jézussal való beszélgetése összefoly a remete intelmeivel úgy, hogy a hely és beszélők váltakozása alig hogy föltűnik. A mű e hibája eredetisége mellett szól, mert ha fordítás volna, akkor mindenesetre az eredetihez tartaná magát s nem bírná oly önfeledt naiv ügyességgel az egymással ellenkező helyzeteket összefűzni. Vagy így járt el a szerző az eredetiben is?

A Katerina legenda Toldy-féle kiadásban idézett szentírási helyek, melyek e költeményben lefordítva fordulnak elő, nem szolgálhatnak egyéb, mint e mű tárgyának igaz, meg nem hamisított valódiságának bizonyítására.

Ebben tetőzik elbeszélő költészetünk a XVI. századig. Első termékeit nem ismerjük, az utóbbiakban meg hiányzik a költői hivatottság szelleme.

Hús szellő kél.

Hús szellő kél s rá összerezdül

A sárga őszi lomb;

Fütyös lakói seregestül

Itt hagyták a pagonyt.

S hogy elbolygunk mélan, merengve,

Az ismert fiák alatt,

Én kedvesem, mondd, szép szemedbe

Fájó köny mért fakad?

Szivedben tán bús sejtés támad

A hervadás felett?

Sorsában a hulló virágnak

Látod tenvégzeted?

Szegény virág! Kelyhébe' nem rég

A kéj, a báj lakott,

Körülbegették tarka lepkék

És édes illatok;

De jött az ős és elhullt kelyhe

Dér ül a levelen, —

Csókért nem jó többé a lepke,

Elhagyta hűtelen.

Óh hamar elszáll ifjuságod,

Gyoraan közelgve jő;

S szépségedet, mint a virágot,

Megrontja az idő.

Ne sirj azért, ne! Az én szívem
Nem ragyogó szemed,
Nem ajkad, mely mosolyg szeliden,
De tégedet szeret.

Száll az idő és fűrteinket
Derével hinti be,
Száll az idő és szemekinknek
Homályosul tüze.

Száll az idő és régen eltűnt
Az ifjuság kora, —
Száll az idő, de hő szerelmünk
Nem hamvad el soha!

Inczedy László.

MELYNÉV MAGYARÁZATOK.

Résó-Ensel Sándor „Népies helynév magyarázatok” című gyűjteményéből.

Pogánykut. Sárospatak határában egy forrást neveznek így. A monda szerint nevét azon korból kapja, midőn a törökök berontottak hazánkba s e tájra is behatoltak. A nép legnagyobb kincsét: a bérez aranyait vermekbe rejtette el, de az öldöklő csorda rájött a rejtekekre s kifosztá a népet. Nemsokára ott termett néhány szálas magyar s a kincsszomjas csordát jól elpáholta. A kutat pedig, mélynél győzedelmet vívtak, Pogánykútnak nevezék. — Tompa így éneklie meg:

*Elmultak a futások, a háborus idők:
A régiék kihaltak, földben nyugosznak ők;
De ott, hol a pogány vér hajdan ömölt: maig
A hős forrás, Pogánykut ut nével nevezeték,
Mely futva bokrok alján, csavargó árkot ás,
S jót iszik vérebből az eltűnkadt kapás.*

Rosnyó. Város Gömör megyében. Rege szerint a város helyén hajdan egy hegy állott, melyen egy tinó kolompját vesztette el. A pásztorfiu keresgélés közben egy hármás aranyérez rózsát lelt, melyet elhált s tündérré vált ártatlan kedvese csusztatott kezébe a föld gyomrából. A keresés-kutatásban azonban igen elfáradt a pásztorfiu, s alighogy megcsókolá a csillogó találmányt, elaludt. Azt álmodta, hogy midőn egy halmaz aranyon tündérnöje ölébe nyugasztotta fejét, ez azt sugta neki: „gazdag lész, de boldog csak a tündérvilágban.” — A fiu másnap elmondta álmát a birónak, ki a király füléhez is eljuttatá a csodás álom híré; s ki a városnak szorgalmáért megadván kiváltságait, az egyhamar virágzó telep lett. A város német ajku lakói a pásztorfiu regéje után Rosenau-nak keresztelték lakhelyüket, mely később magyarosítva Rosnyó nevet vett fel. Maig is három rózsza van a város címerében.

Szép asszony völgye. Budán a rózsadomb alatt. A rege szerint: Gülbaba a rózsák atyjának volt egy gyönyörű neje, ugy hívták Zulejma. Egykor éppen a rózsadombon épült kioszk csarnokában ült és szemlélte a budai hegyeket, Sz. Endre és Vác felé, midőn megjött a hír, hogy Sztambulban időző férje elvált tőle s elvette Esmahánt a sztambuli szultánét. E hír halálos tördőfés volt Zulejma szerető szívének. Egy nap kijátszva felügyelőnéi figyelmét, elszőkött a kertből s másnap szétzuzott testét e völgyben találták meg. Maga ugrott-e az árokba, vagy akaratlanul esett bele? nem tudható, de a völgyet hol szétzuzott teste megtaláltatott, a mozlimék s kiüzetésük

után a keresztények is „szép asszony völgyé”-nek nevezték.

Tatárok erdeje. Erdélyben a székelyföldön a sz. Ábrahám hegysége alatt. Nevét a néphagyomány szerint onnét kapta, mivel egyszer a tatárok ide menekültek az üldöző székelyek elől, kik azonban bekerítvén a helyet, a fogoly-tatárokat mind kardra hányták. Ennek emlékére nevezte el a nép az erdőt: Tatárok erdejének.

Ugró. Tordamegyében a szádellői völgy kanyarulatában várrom. Nevét rege alapján egy Endre nevű lovag ugrásától kapja, ki a vár innenső részének tulajdonosa s a szomszéd várban lakó urnőnek: Melániának jegyese volt. Melánia nagynénje ellenszenvvel viseltetett a lovag iránt s intette a leányt, hogy ne merészelje viszonzni az ifju szerelmét Melánia mit se törődött nénije akaratával s többi kéroivel; kijelentette, hogy férjeül csak azt választja, ki a kert faláról Endre várába ugrik; különben kolostorba megy. A sok kéro lassankint mind elmaradt, mert a két vár között a völgy nagyon mély volt s a veszélyes ugrást senki sem kísérlette meg. Egy nap azonban aczélba öltözött levente érkezett az urnő elé s mint sebes nyil pattant a vár falára. A vitéz Endre volt, Melánia övé lett. Egy ócska vers szerint:

*Mivel így egygyé lett a szép és derek pár,
Egygyé olvadt szinten ez a két szomszéd vár,
S Endre ez ugrásnak emlékeztetére
Hídat épített a sáncz tetejére.
Ugró nevet viselt több századig a vár,
A török lebontá, helye sem látszik már*

Vágás, Dobó, Béta, három falu Erdélyben a székelyföldön Nagy-Galambfalva környékén. Nevöket a nép száján élő hagyomány szerint a következőkben nyerték; E vidékre legerőbb egy pásztor települt. A pásztorinak három fia volt, kik felnöve atyjuktól örökségüket kérték s az atyaöketosztogatva, az elsőnek azt mondá: „Menj az ág vágásra”, (hol az erdők közt a kecskéknak ágat vágnak,) ez alapítá Vágás-t. A másodikhoz így szólt: „Te menj a dombhoz”, s ez nevezé telephelyét Dombónak, miből később Dobó lett. A harmadikhoz pedig így szólt: „Te menj béta (bétova), és ez új lakhelyét Bétának nevezte.

Zákány rétje. Szendrő mellett a Bodva vize mentén. Nevét a hős Zákány István után nyerte, ki a réten, mint a hagyomány tartja, megverte a szendrői basát. Ezzel kapcsolatban megemlítjük, hogy a szendrői ref. eklézsia birtokában van egy pompás piros selyem nyeregta-karó s egy turbán, melyet állítása szerint a szendrői basa viselt az akkori időkben. — Thali Kálmán így írja róla énekét.

*Hős Zákány porladoz sirjában régóta,
De a nép e regét megörizte róla;
S a mezőt, hol a tart lesujták kezei,
A nép ma is zákányrétjének nevezi.*

APRÓSÁGOK.

*Mozgalom itt, mozgalom ott.
Mozgásba jönnek a vidéki hírlapok.
A „Szege di Híradó” dicséretreméltóan erőlködik. Napilappá készülni. Nem igéri ugyan, hogy ilyennek meg is marad, de megpróbálkozik vele.*

*Egy francia államférfi a minapában ilyesvalamit mondott:
„Uraim! Az önök törekvése szép, csak fel ne süljenek.”
Ezt a szép mondást ajánljuk a „Szege di Híradó” figyelmébe.*

A „Pápai Lapok“ szerkesztője Füredi Albin megvált lapjától. A szerkesztést Szikszay István veszi át. Szerencsét hozza.

A „Veszprém“ derék szerkesztője magára vállalta lapja kiadási terhet is. Sok előfizetőt kivámnk!

A kolozsvári konzervatív párt a csuful járt „Ébredés“ helyett egy új konzervatív lap megindítását tervezgeti

*

A főváros sem marad hátra.

Toldy Ferencz (a néhai öreg derék fia) „Budapesti Hírnök“ címen indított meg egy könyvmatu lapot. Október 1-jétől kezdve egy új képes hetilap „Csokjas“ cím alatt indul meg. Szana Tanács pedig egy társadalmi érdekeket képviselő napilap megindításán fáradozik.

*

Az embert gyakran legcsekélyebb tévedése miatt szóljuk meg. Kis dologból nagyot csinálnak. Következtetést vonnak — jót és rosszat — egyéniségére vagy jellemére vonatkozólag. A pletyka aztán tovább terjed. Senki sem tudja, hol termelt meg.

Pedig a kószahir nem egyéb ráfogásnál. Egy valaki érdekes dolgot akar elbeszélni szomszédjának; valótlán, meg nem történt dolgokat mond el neki. Ez aztán tovább adja; egyszer csak mindenféle beszélnek a meselörténetet.

Rákossyra, a népszínház igazgatójára ráfogták, hogy követezetlen. — Multkor egy társaságban Rákossy nevét említik. Valaki nem hallotta jól az emlegetett nevet.

— Kivől foly a diskursus? kérdi a többtől.

— Rákossyról.

— Ahá! A követezetlen Rákossyról.

És így tovább.

Végre mégis megcsipték a vakmerő rágalmazót. Kérdőre vonják. A szerencsétlen aztán bebizonyította, amit látott.

Rákossy a népszínházban előadott darabok idegen címeit és neveit — ugymond — a színlapon magyar kiejtés szerint írja ki. A „Petaud király udvara“ operette „Pető király udvara“ címen kerül színpadra. Szerinte nem Xenophon: hanem Kszenofon.

Am legyen!

De szigorú következetességre mutat-e az, — mondá tovább — hogy a legközlebbre kitűzött „Strike“, Szigligeti e népszínműve, nem „Straich“, hanem „Striké“-nek van kiírva a repertoírban.

*

Pisztoly párbajban vett részt. A párbaj halálos kimenetelű lett, mert a golyó tüdejébe jutott.

A mult héten temették el.

Magas sugár alak volt. Külsőjére szép, kedélyére vig fia; mindenkihez barátságos. Modorára pedig művelt

A szervitátere egy kétemeletes ház második emeletére járt fel minden nap; ott dolgozott serényen a délutáni órákban. Mellette ült mindig; együtt irtuk meg a nap történetét: aztán együtt osztályoztuk a megirtakat.

A magas politikával nem foglalkoztunk: arra mások voltak hivatva. Tárczaközleményekről is más gondoskodott: Mikszáth Kálmán vezette ezt a rovatot.

A többt aztán mi csináltuk.

Rajtunk azért szinte nagy teher volt; a „felelőség terhének“ szokták ezt nevezni. Egy eljett szavunk, egy odavetett s hozzá pikáns megjegyzésünk kellemetlen sajtóperbe keverhetett bennünket.

No de vigyáztunk magunkra: nem is álltunk soha a tekintetes esküdtsek elött.

Kisebb baklövéseket csináltunk ugyan, amiért azonban szintén megkaptuk a magunkét: a „Borsszem Jankó“ figurált ki bennünket. Persze a „Borsszem“ a szdkát is meglátta rajtunk.

Egy apró szálka, a „szórákozottság“ veszedelmére volt az én megboldogult kollégámnak.

Ő csinálta a színlap-rovatot; nem egyszer esett meg, hogy a „Csikós“ asá azt találta írni: „opera“, a „Stuart Mária“ alá pe-

dig: „vigjáték“. A szedők kiszedték, a corrector úgy hagyta; másnap aztán a népszínmű csakugyan opera, a szomorujáték pedig vigjáték gyanánt lett fölemlítve a lapban.

Emiatt egyre-másra boszanótták.

Ilyenkor fel-fel sóhajtott s a foga közt morogta:

— Bizony csak átkozott az a szórákozottság!

Szegény barátom! Különböen komoly törekvésű fiatal ember s ügyes journalista volt. Pocskay Bódognak hívták.

Ezt a néhány sort emlékének szenteltem. Szegény megérdemli.

Isten nyugosztalja meg!

*

A nemrég elhalt „kis ember“-ről sokat beszélnek a francia lapok.

A jó öreg érdekes alak volt, mindnyájan tisztelték és szerették. Volt azonban néhány ellenség, az 1871-iki nemzetgyűlés tagjai közül, akik ott boszanótták, ahol csak lehetett. Most, halála után még alávalóságra is vetemedtek e jó urak.

A „Républicain de Seine et Marne“ közöl egy esetet erre vonatkozólag.

Szeptember 3-ika óta — írja az említett lap — az elhalt özvegye folytonosan részvénytulajdonosokat kapott: leveleket és virágkoszorukat

Egy levélhordár eközben egy terhelt levéllel jelent meg, melyet szabályszerűleg sajtókezűleg kellett átnyújtania a címzettnek. Thiers asszony az átvételt megerősítvén, feltűri a levelet és egy névjegyet talál benne.

A névjegyre ez volt írva:

M. le Marquis des Roys,
alatta pedig e szó:

En fin!!! (Végre!)

Bizony gyalázat, hogy ilyen alávalóságok is megtörténnek mostanában.

*

A francia nemzet zöme azonban gyászol.

A „kis ember“ sírjához a Père Lachaiseben folyton zarándokol Páris közönsége. A sok látogató olykor impozáns tömeggé szaporodik. Délelőttökint megjelen a sírnál Thiersné assz ny, nővérével Dosme kis-asszonnyal s az elhunyt két régi barátjával: Barthélémy Saint-Hilairevel és Mignetvel, s egy őriss ibolyabokrétát tesz férje nyugvó helyére.

A sír koszorúkkal, virágokkal, jelvényekkel van borítva s minden fölött kimagaslik Belfort gyászlobogója e felirattal:

„Neki köszönhetjük, hogy még francziák vagyunk.“

S. Jenő.

GIARDINETTO.

Budapest, szeptember 25.

(B. A.) A „Budapesti napilap“ az egyetlen politikai napilap, mely naponkint, tehát minden hétfőn reggel, mint az ünnepekre következő napokon is megjelenik.

Ezt úgy tessék érteni, mintha egészen idézetjel között volna. Mivelhogy ezek a „B. N.“ ipsissima verba. A logikai abszurdumért hadd boszankodjék a „Délibáb“ Argusa, nekem édes barátom, én majd boszankodom a hangért. Az egyetlen mindig megjelenő lap. Holmi „Pesti napló“, — holmi „Hon“, — „Ellenőr“, — „Egyetértés“ sat. a „B. N.“-nak — bliktri.

*

A Magyar kanász *) sem megvetendő lap ám. Ott van a homlokzaton, hogy a „magyarországi ügyvédi kar egyetemes közlönye.“ Vajjon fel tudná-e Kún László ur mutatni a meghatalmazást, hogy ama merész czímet használhatja. Különb, hogy a lap csak egyes ügyvédek lapja volna is, nem következik abból, mert patvarista nyelven vannak a cikkek írva.

*

Ha Kún László urnak ellenségei volnánk s jogunk volna hozzá, arra itélnék, hogy lapja minden cikkét olvassa át.

Pardon! Még sem tudnánk oly kegyetlenek lenni!

A „Kapitány kisasszony“ talpraesett alakja don Januario de Szonco Szilvae Pernambuko. Hűséges jobbagya neki Mungo, a páratlanul engedelmes szerecsen. Ha don Januario burnót szippant, Mungó tüsszent; ha Calendario Januario nagyot mond, Mungo bámul: ha Januario nevet, Mungo folytatja; s ha Januario nem szeret világitani a töröknek, Mungo is muszka-semleges és cikket ír a bécsi lapokban. Ilyen a mi állapotunk. Tisza Kálmán kedvéért (?!) — felcsap muszka-semlegesnek a magyar főváros főpolgármestere.

*

Még ha khinai volna és nem a törökérmű magyar főváros főpolgármestere. Még ha, mint Andersen meséiben, fő fő hadiparancsnoksági-örrmester (!) volna és nem főpolgármester.

*

Különb Ráth Károly urról szólva, hallottunk róla egy adomát, mi még a régi, helyesebben az akkor ifju Ráth urral történt volna. A felelőséget vállalja magára B—s A—r barátunk, ki nekünk e mesét elbeszélte. Hanem majd legközelebb mondjuk el, mikor már jó Ráthról kevesebbet beszélnek.

A viszontlátásig!

J R O D A L O M.

(Gróf Zichy Géza költeményei. Kiadta a „Petőfi-társaság.“ Budapest 1877. Aiger Lajos könyvkiadó hivatala. Ára 1 frt.)

Bírálat helyett egy pár mutatóvánnyal kedveskedünk a felfortyant kritikasztereknek.

Ah láttam . . .

Ah, láttam! ah, én láttam őt
Még jóval napkelte előtt
A harmatos füven!

Ah, nyakát láttam, termetét,
És vágyban égő tüszemét,
De szép volt, istenem!

S mig lábacskaít fürdeté,
Térdelve csusztam ő felé,
Lesve mozdulatát . . . (Mint Nabukodonozor?)

Ah láttam! ah, én láttam őt
Még jóval napkelte előtt,
A vén szarvasbikát!

*) Talán — jogász?! A szedőgyerek.

Az emberiség epiloggjából:

II Lajos és Zápolya lelkei veszekednek.

II. Lajos: Fölszentelt királyod áll most itt előttem,
Népe üdvét, sorsát számon kéri tőled!

Zápolya: Te az én királyom? fölszentelt királyom?
Megvetlek csufollak s fajodat utálom!
Volna ezer élted s volna ezer kardom,
Mind te beléd döfném, koronázott majom!
Csele mocsarában hevertél te holtan,
Dög voltál te akkor, én meg király voltam!
Fölszentelt fejedet iszap borította,
Rut varangyos béka kezedet nyaldosta,
Orrodban, füledben bogarak tanyáztak,
Malasztos szájadban vízi bolhák másztak.
Gyülöllek utállak, oh te pizokfészek!
Stb. — —

(Sz. Tamás és Voltaire szóváltásaiból:)

Sz. Tamás: Hát az irás?
Kin és sirás?
Irgalmatlan
Tüzes katlan?
Igy lakolnak
A pokolnak
Gyermeki!

Voltaire: Édes kincsem,
Pokol nincsen.

Aztán: Bár
Már
Én
Vén
Szüm
Hün
Ég
Rég:
De
Te
Kék
Ég
Szem
Nem
Lát'd
Át!

Ez ugyan nincs ott, de belejöhett volna!

Argus.

Dr. Pávay Gábortól Rózsavölgyi és társa kiadásában közelebb „Két magyar népdal“ (Hej gazd uram kérem . . . Csicsáéknál ég a világ) jelent meg énekre és zongorára írva. Ára 50 kr. Kapható Csáthy Károly könyvkereskedésében Debreczenben. Ajánljuk olvasóink figyelmébe.

A szerkesztő üzenetei.

Mult számunk üzenetei közt hibásan állott „Wier gratulieren „Wir gratulieren“ helyett.

Dr. Szemák. Legjobb lesz, ha kegyed intézkedik ottan nekünk bizonyos okok miatt nem lehet. Máshol a legszivesebben megtennők.

Fogoly. Kéziratát átküldtem az illető folyóirathoz. Küldeményeit ha arra valók, mindenesetre közölni fogom. Mindenelőtt azokból a cseh-füzetekből kérek.

„Népdalok“ Kevés érzelem, zavart eszmemenet, rossz írás, nyakrekeret verselés.

A szerelmes rózsá. Ha nem hullna. stb. Gondolatai vannak, de nem tudja őket helyesen elrendezni; verselése is ügyes s tán éppen ez teszi kifejezéseit nehézkessé s néhol hiányossá. Csak türelem; ön nem fog elveszni. Egyebekről intézkedtem.

— **i Emil.** Bpest. A mily fájdalom önöknek, oly öröm nekem.

Rudnyánszky A másik jövő héten. És hát csak nem irsz!?

Buch der Küese. Nagyon köszönöm; még valami nem jöhetne e tárgyról? Azt a másikat jobbnak látom nem közölni; nem olyan, aminőt én várok öntől! Üdvözlét!

F. D. H. M. Vásárhely. A Heine-fordítást talán beszorítjuk. Egy számat küldtem mutatón.

E. I. L. Arad. kaptam; várom a végét.

Mignon. Ezt is beszorítjuk. Csak továbbra is ilyeneket!

Gr. V. S. Kaptam. Ottan kérdést tettem; a válasz tagadó volt. Különbben levelem is megy.

Reviczky. A 27. számra küldj valamit. A várvavárt dolgok mennek. B. A.-val még se beszéltél?

A többről közelebb.

H y m e n.

Fényes főúri esküvő fog tartatni Hosszu-Pályiban a jövő hó 4-én. Keresztszegi és Adorjáni gróf Csáky János, Szepesvármegye örökös főispánja és Szepesvár örökös ura, örömmel jelenti szeretett fiának, Keresztszegi és Adorjáni gróf Csáky Lajosnak, Fontana d'Angeli báró Lo Presti Lajos és neje Galánthai gróf Eszterházy Serafine leányukkal: Fontana d'Angeli báró Serafinnal e folyó 1877. évi október 4-én Hosszu-Pályiban történendő házasságra lépését.

Fontana d'Angeli báró Lo Presti Lajos és neje Galánthai gróf Eszterházy Serafine, örömmel jelentik szeretett leányuknak Fontana d'Angeli báró Lo Presti Serafinnak, Keresztszegi és Adorjáni gróf Csáky Lajossal e folyó 1877. évi október hó 4-én Hosszu-Pályiban történendő házasságra lépését.

G y á s z.

Tiszai Dániel a „Debreczen“ felelős szerkesztője, városi képviselő élte 48. évében f. hó 25-én d. e. fél tíz óraker hosszas szenvedés után elhalt. A megboldogult földi részei f. hó 27-én d. u. 3 óraker a darabos utczai 1039. számú saját házában tartandó gyászertartás után a péterfiai sirkertben tettek örök nyugalomra. — Benne a polgári társaság egy közbecsülésben részesült tagját, a közügyek egyik tevékeny harcosát vesztette, s a hon egy pártatlan hazafit. Porai felett örökdjék a mindenható béke anygala!

Szinházi hírek.

Temesváry Lajos színtársulata már szervezve van. A társulat összes személyzete a zenekarral, diszitó és szolgaszemélyzettel együtt 105 egyén. Vannak benne ismert nevek, — de van számos új tag, kit a hírlapokból is alig ismerünk. A színi bizottság a beterjesztett névsort

azon feltétel mellett fogadta el, hogy az új tagok szereplés által lesznek bemutatandók, és csak akkor fogja a bizottság elhatározni, ha elfogadtatnak-e vagy nem. Ily körülmények közt egyelőre mi is tartózkodunk attól, hogy a társulat felől határozott véleményt nyilvánítsunk, s ezuttal csupán a társulati személyzet névsorának közlésére szorítkozunk. I. Dráma, vígjáték, népszínműre. 1. Nők. Anyaszínésznő Foltényiné. Komikai (Deák Kata. Hősnő és tragikai színésznő Temesváryné. Első szende és társalgási sz. nő: Törökné, másodszende és társ. sz. nő Gyöngyössy Etel. Segédszínésznők Bártfainé Derzsi Irma. Népszínmű énekesnők: Nyilvay Irma. Alszeghi Iлона. 2. Férfiak: első szerelmes és hős Temesváry Toldy Ferencz másodszerelmes Bártfai, Korády Gyula; jellem és társalgási sz. Aranyosi és Ságbi Apa és társalgási sz. Foltényi Segédzereplők Dohai Jenő, Ferenczy Béla. Népszínmű-énekes Láncki Pál, Szikszay István és Toldy Ferencz, fiatal komikumokra Dancz Lajos, intrikus Ságbi Zsigmond — II. opera és operette. Coloratur énekesnő Nyilvai Irma Drámai másod énekesnő Alszeghy Iлона. Segédénekesnők Tiszainé Bártfainé; hős és lírai tenor: Láncki Pál, Haray Sándor és Kunsági Lajos. Bass buffo Foltényi. Bass Török M; buffo Tiszai. Segédénekes Dancz F. Szikszay F. Toldy F. Kardaloknok: Nagyné, Király Mari, Derzsi Irma, Tiszainé, Kovacsics Erzsébet, Toldyné, Lánckziné, Úrményiné, Takóné, Závodszyk Mari, Balogh Anna, Kaitz Teréz. Kardaloknok; Dancz Lajos, Ferenczy Béla Tukoray Siránd, Nagy S, Dobay Jenő Udvardi Gyula, Gáborhelyi K. Szabó Lajos, Pénteki, Kovács J. Kovács Zoltán, Hegyi M. Sugó Virágháti és Szabó, s a többi segédzereplő. Az előadások közbejött véletlen akadályok miatt csak szombaton veszik kezdetüket s így a jövő számban a társulatról bővebben szólnunk. Cs—y

Trefák és adomák.

Közli jegyzetei után: Gróf Csáky Alfonz.

I. városban a toronyórát éjjelenként köd alkalmával kivilágították, a falusi paraszt látva ezt, kérdegy deáktól: Enyje uram, mondja, miért világitják ki az órát?

Hát nem látja kend, hogy a mutatók ebben a ködben kikerülhessék egymást, volt a válasz.

Vigan szögdelve ment haza a kis fiu az iskolából és egyenesen busongó apjához sietett.

— Pápám! — mondá, — ma az Isten parancsolatait tanultuk, mondd meg nekem, mi az a házasságtörés?

— Menj kis fiam anyádhoz, majd az megmondja! — válaszolt az apa.

Néhány fiatal ember Dublinban egy restauratióban pompás ebédet költött el s fizetésre kerülván a dolog, a számlát mindegyik erővel fizetni akarta. Végre abban egyeztek meg, hogy a pinczér szemét bekötik s a kit közülök az megfog, az fogja fizetni az ebédet. A pinczér még eddig egyet se fogott meg közülök.

— Egy uracs egy gyönyörű tejeslánnyal találkoztán, így szólt hozzá: „Kedvesem, mit kívánna ön tejért, magával együtt?“ A leány rögtön válaszolt: „Önt, uram, egy arany gyűrűvel.“

Egy évig fogva ült a kupecz. Mikor haza szabadult feleségével az udvaron találkozott, kinek a karján egy kis gyermek volt.

Nü, Száliben, khié ez a khis gyermek?

Hát az enyém — felele a menyecske — ugye szép? Lásd, I a nem lettél volna elcsúszva, a tiéd is volna.

Az utolsó ítéletről prédikált a pap.
Hát mikor lesz az, mikor utolszor itélik el az embert? Kérde tőle prédikáció után a cigány.

— Miért kérded, kérde a pap.
— Hát csak azért, hogy majd aztán nem huznak többet deresre egy kis libapecsenyéért.

A pénz olyan mint a trágya, mely csak akkor használnál, ha kellőleg szét van teregetve.

— A szentesiek két nőtlen tanítót fogadtak fel a leányiskola részére oly kikötéssel, hogy egy bizonyos határidő alatt meg kell nősiülniök. Talán sok eladó leánya van valamelyik iskolaszéki tagnak.

A gyémánt és a jó hír abban egyformák, hogy még a sötétben is világítanak.

Miért nem rokonszenveznek egymással az írók? Mert kölcsönösen megloppják egymást.

Hajdan a hír kezdetben kicsi volt s terjedtében növekedett, most megfordítva áll: sok művész hirtelen eleinte nagy s csak idővel törpül semmivé.

Vegyesek.

— **Különös betegségek.** Beattie híres angol orvos egy betegről tesz említést, ki a fején ejtett ütés következtében a görög nyelvet, mely egész életén át a legkedvezőbb tantárgya volt, teljesen elfeledé, annyira, hogy a betűket sem ismerte többé, de szellemi ereje ezenkívül más csonkítást nem szenvedett. — Egy másik betegről is tesz említést, kit hasonló baj ért. Ez az ellenkező fogalmakat cserélte fel mindig egymással, így p. o. ha vizet akart, tüzet kért, ha pedig tűz után sovárgott, vizet parancsolt. — Gregory tudor szintén említ egy ily különös esetet; azt mondja, hogy ellékés, ki agyvelőbajban szenvedett, betegsége alatt folyvást csak héberül beszélt, azon nyelven, melyet legutoljára tanult. — Egy angol nő pedig egészen elfeledé anyanyelvét s környezetével egy

hőig tartó betegsége alatt csak francziául beszélt. — Droussonet tudor fejsérülésének következménye pedig az volt, hogy a főneveket nem volt képes kimondani.

— **Gyanus bók.** Egy fiatal ember, a ki nem igen találhatta volna fel a puskaport, egy társaságban mindenfélét összevissza beszélt az új találmányokról s agyba-főbe dicsérte a mai nemzedéket. Handabandázása végén így kiáltott fel:

„Száz szónak is egy a vége, én azt hiszem, hogy minden új nemzedék bölcsőbb és okosabb a réginél, mert az apám is többet tudott mint a nagyapám s én is többet tudok, mint az apám.“

„Kedves barátom — jegyzé meg erre egy hallgatója — minő irtóztató ostoba ember lehetett az ön nagyapja.“

Kiadói üzenet.

Torma János urnak Farnádon. Lapunkat küldtük, még pedig miután 3 frttal egy félévre lett előfizetve júliustól kezdve — s bejegyeztük előfizetőnek december végeig, kivánságát, hogy a félét septembertől márciusig számítsuk, nem teljesíthetjük, mert az év kezdete január-hó, félévé Julius, s vége december, mely számítás szerint könyveink is berendezvék, az előfizetéseket e szerint fogadjuk el.

Klein Nina urhölgynek Szathmáron. Lapunk pénteken este 7 órakor itt jelenik meg, szombaton reggel tétetik postára, s így kegyed csakis vasárnap kaphatja meg előbb semmiesetre sem.

Katz Ignátz Jolsván.

Számrejtvénye nem lapunkba való. Ez egy szép irodalmi lap — a „h“ betűvel ugyancsak meglötte a számrejtvényt.

Gróf Vay Saroltának F Dabason. Kivánsága szerint a 23. számot újból megküldtem, levelet is irtam — remélem megkapta?

„**Est harang**“. Karna. Küldeményét legközelebb felhasználjuk, de mindenekelőtt kérjük az értelmét közölni, addig nem adhatjuk. Számrejtvényt kérek mentől többet küldeni s küldeményét egyenesen hozzám czimezni.

Dr. Sz. D. urnak. Nyiregyház. A hátalékot megkaptuk. A felszólítást kiadóhivatalunk elnézés folytán küldte önhöz. Bocánat.

Közvetítő és tudakozó intézet.

A debreczeni közvetítő s tudakozó intézet ajánlja magát a n. é közönség kegyes pártfogásába.

Foglalkozik mindennemű ingatlan u. m. házak, földek, szőlők és gyártelepek adás-vevés, cserélés és bérbeadásával, továbbá ingóságok eladása, különösen Wertheim vas szekrények, használt butorok, varró- és cséplőgépekkel, bo'ti állványok és egyéb felszerelésekkel, értékpapirokkal sat. és végre gazdatisztek, gépészek, nevelő és nevelőnők, zongora tanító és tanítónők, társalgónők s mindkét nembeli cselédek gyors és pontos elhelyezésével, nemkülönben kölcsönpenzek biztos elhelyezésével. Együttal figyelmébe ajánlja a nagyérdemű közönségnek a város különböző részein alkalmazott tábláit felragaszok kifüggesztésére, valamint a helyi lapokban közlendő hirdetésekre.

Zichermann H.

Schenk J.

Debreczen Széchenyiutca,
ajánlja a nagyérdemű közönségnek jól
berendezett

butorraktárát
a legjutányosabb árak mellett.

Valamint nagy választékban levő
olajnyomatu diszes aranykeretekben foglalt képeket, 10 havi részlet fizetés mellett.